Eduskunta,
perustuslakivaliokunta

Perustuslakivaliokunnan kokous 18.5.2016, asia HE 43/2016vp.

## MAAHANMUUTTOVIRASTON LAUSUNTO PERUSTUSLAKIVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSEN HE 43/2016 VP JOHDOSTA

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ulkomaalaislain muuttamista koskevan hallituksen esityksen johdosta ja toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Maahanmuuttovirasto näkee toimeentuloharkinnan haastavana tehtävänä, joka saisi muutoksen myötä uusia piirteitä, kun toimeentuloedellytyksen soveltamisala laajenisi koskemaan uusia hakijaryhmiä. Toimeentuloharkinnassa Maahanmuuttoviraston tukena on kuitenkin vakiintunutta oikeuskäytäntöä sekä toimeentuloedellytystä koskeva Maahanmuuttoviraston sisäinen ohje. Toimeentuloedellytyksen soveltaminen ei siis ole täysin yksittäisen virkamiehen henkilökohtaisen harkinnan varassa. Viraston sisäisen ohjeen tarkoituksena on antaa suuntaviivat lain yhdenmukaiselle soveltamiselle ja tukea viivytyksetöntä päätöksentekoa, hakijoiden tasavertaista kohtelua sekä neuvontavelvoitteen ja palveluperiaatteen toteutumista. Ohjeessa annetaan myös ohjeelliset euromäärät turvatulle toimeentulolle. Ohjetta ja tulorajoja valmisteltaessa on kuultu useita ministeriöitä sekä muita relevantteja viranomaisia. Kyse on viraston antamasta ohjeesta, jota ei kuitenkaan tule soveltaa, jos se yksittäisessä tapauksessa on ristiriidassa ulkomaalaislain, hallintolain, perustuslain, jonkin muun velvoittavan normin tai kansainvälisen velvoitteen kanssa.

Hallintotuomioistuinten oikeuskäytäntö on monin paikoin vahvistanut toimeentuloharkinnassa noudatettavia linjoja ja joiltakin osin myös muokannut toimeentuloedellytyksen soveltamista. Toimeentuloedellytyksen soveltamisen taustalla on useita korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksiä, joten oikeudellinen perusta on hyvin vahva ja vakiintunut.

Toimeentuloharkinta on aina tapauskohtaista kokonaisharkintaa, jossa tarkastellaan hyvin laajasti hakijaa, hänen tilannettaan sekä olosuhteita. Tapauskohtainen harkinta sekä laissa säädetyt mahdollisuudet poiketa toimeentuloedellytyksestä yksittäisessä tapauksessa mahdollistavat aidon ja tehokkaan kohtuusharkinnan. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan ehdotettu toimeentulosääntely on voimassa olevan sääntelyn tavoin oikeassa suhteessa sen tavoitteisiin nähden.

Käytännössä toimeentuloedellytys laajenisi muutoksen myötä koskemaan sellaisia henkilöitä, jotka voivat olla heikossa asemassa tai elää puutteellisissa olosuhteissa. Molemmat perusteet toimeentuloedellytyksestä poikkeamiseen - lapsen etu ja poikkeuksellisen painava syy - löytyvät myös voimassa olevasta ulkomaalaislaista. Muutoksen myötä niitä olisi kuitenkin arvioitava aivan uudenlaisissa tapauksissa. Myös sen selvittäminen, olisiko perheenyhdistäminen mahdollista jossakin



PL 18, 00581 Helsinki
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 18, 00581 Helsingfors
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

P.O. Box 18, FI-00581 Helsinki, Finland
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

kolmannessa maassa, olisi käytännössä haastavaa. Kolmen kuukauden määräaika, joka määräisi toimeentuloedellytyksen soveltuvuuden pakolaisten vanhoihin perheenjäseniin, toisi päätösharkintaan uudenlaisia lisävaiheita. Lupaviranomaisen olisi muun muassa selvitettävä, milloin hakija on varannut ajan edustustosta hakemuksen jättämistä varten, milloin hakija on todella asioinut edustustossa ja milloin perheenkokoaja on saanut pakolaisasemansa.

Esitetty ulkomaalaislain muutos toisi lupaviranomaiselle joitakin lain tulkintaan ja lupamenettelyyn liittyviä haasteita sekä uusia työvaiheita, mutta kokonaisuudessaan muutos sekä sen tavoitteet ovat kannatettavia.

Ylijohtajan sijaisena,

apulaispäällikkö Raimo Pyysalo

Ylitarkastaja Janne Kinnunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 17.05.2016 klo 12:20. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet -

Jakelu PeV@eduskunta.fi

Tiedoksi -